Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СССР ДАШ

СОВЕТСКОГО СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деза ★ ШИНАРА, 18 НОЯБРЬ, 1986 ШУ. ★ № 138 (7329). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ ХИННА СОВЕЩАНИ

Промышленни министерстваш объединенешкеи предприятешкеи пачхьалкхенера продукци хьанIара дешна а дувцаш, совещани хиннаб 14 ноябре КПСС ЦК.

Совещане балха хьоьжуш дацъа хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев, КПСС ЦК Политбюро членаш В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Н. И. Рыжков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретарнаш А. П. Бирюкова, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, СССР Министрий Совета Председателла заместителаш Ю. П. Баталин, Г. Г. Ведерников, Л. А. Воронин, В. К. Гусев, Ю. Д. Маслюков, И. С. Силаев.

Совещане къамаьл дир новкъоста М. С. Горбачева.

Хоам а бевл къамаьл дир стандарташта йолча СССР Пачхьалкхен Комитета председателла Г. Д. Колмогорова, Ведомственни боацача тIахьонама лаьрхIа йолча комиссеи вIашиттIокхар, аьлавелла цо, продукци дикал оьалангара денз лаккъара проделамаш къоастара тIалеста эттара принципиальнеIа доцча тIулакхех цаI ваI, предприятеи инженерни боахлойн кадрай сакхетам эргабакхар, шийттазлагIча пятнатетIа къастам бар — хьалха тIедиллинера продукце дикал а техническа боарам а лаккъера дахьа пIенкъаттара хувцамаш делра кхоачашдар. Хьанца декхарийла да из. Цунна тIехьа Госприемка юкъеболаларо бехкоркам тIабаккхаш изготовитела, арахецача продукце дикала тIехьа тIаховкхам доаттабеча службаш та тIера.

Госприемка юкъеболаларе обытах, кердача тайнара болх барех хьаннача хьалхарча диканарех. Госприемка болхлойн промышленносна предприятешкахь вIашиттIокхаш куьгураи дисциплинен боарама дерзяга чулоацаш хьоькхан продукцеи кхъяьгIамаш лаьрхIа дикал дера хилар да, аьнна. Уьхаза вIашкадоагIаш да дерзинга дешаш — экономически а политически а дахьера дараш. Духьхьал Пачхьалкхен приемка хьалаш ка болх вIашIехьа мишта боаннаьрхба яхачух госсаьнгIамаш пиллесаш. Декхар гергара а шераГIа оттадеш да— дикаГIа а дикача дас санна а йолаш йолча ресурсех мишта найда тиш беза, производстве лостам мишта бе беза, къахьгамеи технологически дисциплина тIоаГIъяра, балха ритмичность яйара, брак ераш дерзбоанна хьанца вIашIехьадхара фу де деза.

Паччахьалкхен приемка юкъеболаларе — из духьхьал шиъ духьа деш хIама дац. Планировани елгеи доал деден тоьхар духьа, объединенеш, предприятеши бIарчча отрасланаш йиззача боахама расчета, самофинансированин самоокупаемостни дера, предприятеи шоай лоIаме хулгеи цар бехкгочкаши айбара, алапеи стимулируюшш лоархIам тIоаГIъяра принципаш тIа йаьна чакхдоккха тIулакхий комплексех хьакъоста я да хьекха йиш яц цунга. Цу а дуккхача кхыча а мероприятех тIехьажа хьакъалар дар фуд аьлча, из да технически боарам, продукци тешшамен дикеи куьга, вай берригача балха дикал холуш айе езнига.

«Дикал» кхуза деша чу-лоацама доккха маIан лу новкъоста Л. Н. Зайкова. Цо хьалхадыкхар Iалма — техническа прогресса, производство вIашIехьахьккхара культураи дисциплинен боарама дерзяга чулоацаш хьоькхан продукцеи кхъяьгIамаш лаьрхIа дикал дера хьакъоста я да вай балха стиль, дешан пIулакхан йохаргIойаца цIхьоагIо, готтавдоставленни уьш минуттеи хьашташ тIара тIехьажа тиш ихоачаш хилар.

Паччахьалкхен приемка балха тIа шиъ боаррамага дола гIулдахьадара хьал вIалаьгIа тIехьдаккхара дешаш къоастадеча боаккха лоархIам боларш а моттигера партийни организаш, Iалхарча партийни а паччахьалкхен а хьашташна хьежжа ихоачашце деза цар шоай гIулакх, тIаIерггта узлагIа принципиальности шоайца а йолаш йолча хьаьлбаттаз хилла еза уж, уьх минуте боалача пайдан, моттигерча патронтима, долаш дола хьаьгIамаш а тоьда гIертта. Паччахьалкхен приемка оагIорахьара дикала деча маьха объективносна воздействин е гIерташ барашнара цIенкъаттера хьадеча деза дар.

Къахьегам вIашIехьбоаккхаш айдеча, продукце дикал лаккъча дахьке къахьегама коллективнай доархIам тIоаГIара профессионала къинареи де дерхIачунга тIаIхьарча дол боьгIаяхь дог даха бокъо и вай. Берригача боьлхаш бокъонаш дикаГIа къахьегардола хьалаш йиъаш тIехьлаза деза, доагIача тайнарен шерра тIасносту здания ма бе беза бодхлойн ИТР-ги гонзала. ТIехдина йола мара продукци ара да хьеца бригадин тамагIа а доацаш къахьега вайна хIоранан коллективнай бригадаш инициативнаш опыти хьаллацен шерра дикаГIа йоаржиаеи еза. Цехашка, участкашка, бригадашка лаьхача дикала тIехьа доаттаеча социалистически яхьа чулоацам а хьадгаIга хилийта беза тIехьажа а да вай балха стиль, дешан пIулакхан йохаргIойаца цIхьоагIо, готтавдоставленни уьш минуттеи хьашташ тIара тIехьажа тиш ихоачаш хилар.

Дикала тIехьа болча хьожсаме къастота моттиг дIаъежжаю парте Ленински комсомоля, вай нагирхошта. Деш латтача хуьнгаиий хьинаре доаттаьнго тIера комсомольца, хIара эламига сага ше тергарволаш дола хьалаш вIашIехьадхара деза. Цу гIулакхашта костара датта йиш яц цхьанне а.

* * *

Совещане ишшта дийар производстве ихерамзлен техникен кхъьегам лоарабеллеи чIоагIдарца дувзаденнача дешай комплексах дамма.

Цу темагIа къамаьл дир новкъоста В. И. Долгиха. Аракхечаца продукце дикал лаккъера дахьке къахьегама технологически дисциплина чIоагIъярах, къахьегам вIашIехьбоаккхилга тодадрах, производствера чурча распространенни бокъонаш чIоагIа лоарабеллеи тийша долга белгалдакхкхар цо.

Йоккха терно ю цу дешашта вай мехкан экономика цунна къахьегам лоабеллеи творчески лостам балара, ерригача предприятешна умнаг цIена а ехеранвен а хьалаш вIашIехьадхара чакхйоккхаш я йоккхий мероприятеш. Цу гIулакха цIхьаIттазлагIча пленумлетте дIаIоьгIаргдоаш да 24 миллиард сом гIа сом ахча. Холуш лаьрхIеннай, производственни травматизм.

Цунца цхьана цIхьаIотча министерствашка, цу дахьке СССР Минчелпром, СССР Минхимпром, СССР Минчермете, СССР Минудобрене, СССР Миннефтехимпром а ишшта цхьаIотча хIичахьа а дегIаухача дIадеха р а ш ка хьежжа бац кхерамзлен техника дахьеча балха бокъам. ХIана а тIехьа а тергара есала къестадеу машиннаькъя, автомобильна, форда а долдача хин а транспортанна дешара йола кхерамзле дIаъежжайара дешаш. Вехткхъам боацаш, шиъ балха тIара деткхаран тешамата хIоачашдеш хIара эламига сага ше тергарволаш дола хьалаш вIашIехьадхара деза. Цу гIулакхашта костара датта йиш яц цхьанне а.

Совещане ишшта дийар производстве ихерамзлен техникен кхъьегам лоарабеллеи чIоагIдарца дувзаденнача дешай комплексах дамма.

Цу темагIа къамаьл дир новкъоста В. И. Долгиха. Аракхечаца продукце дикал лаккъера дахьке къахьегама коллективнай доархIам тIоаГIара профессионала къинареи де дерхIачунга тIаIхьарча дол боьгIаяхь дог даха бокъо и вай. Берригача боьлхаш бокъонаш дикаГIа къахьегардола хьалаш йиъаш тIехьлаза деза, доагIача тайнарен шерра тIасносту здания ма бе беза бодхлойн ИТР-ги гонзала. ТIехдина йола мара продукци ара да хьеца бригадин тамагIа а доацаш къахьега вайна хIоранан

НОВКЪОСТА М. С. ГОРБАЧЕВА КЪАМАЬЛ

(Кастедолаш. Долалург 1-ча оагІо тІа).

Нагахьа санна из, ма дарра аьчча, халкъа боахама лоарЬ-ЬІама продукце дуьхьа вай йоихкийча объединенеша доагІаш хилар дІалъахьІачу, тІаккха вай кхоачашдина гІттара боккха лоарЬІам хургІоллча дынна цІенкхаттара дІекъара хьалташна латт. Ас аргдар ишшта: Паччахьалкхен приемкага довлаш бахьан доаш, из идеа лаьара бовуссакаш. Иишттача Калпазара эксперименташ йир. Ас цох дийнар парте Центральни Комитета июньскен Пленумо. Къьастта аьчча цІи йьихкар «Фрезер» яхка Чечено-Ингушскен завода. Паччахьалкхен приемкага довлаш бахьан доаш, из идеа лаьара процесс цига ца Іатташ йисинаьр. Цу предприяте гучадаьлар технологин документаташ е ишшта йоаш, е ца лелаеш хилар, техническа документаташ технологеша вІашагІнехьаташ яцар, квалификаце а дІадехар, оалаш ма хиллара, лькъьхьера, и. як. Стимулаш а, приемка систем я, входной тІахьожам а, комплектующи издаеш а — долче цІкъара, салаш ма хиллара, «Іарча дуьхьа проблемаш хьакотТар. Масеех бутт бьакхар из Іатташ. Бакъда, цул тІехьаГІа «Фрезере» дерриг хьонхамаш тоаделар. Нах а сиха тиІшар бокъонца бодх булургхиларх, бокъонца дина продукци йолалургхиларх.

Хіаьта гой дош отт: Паччахьалкхен приемка органаш тІа ма хиллинге а цІьаЦанахьа бІорнартнамаеш наххата хетарнен «Юбкъеннай яхаш хоамаш ду. Ухьаннай кхьаташ хьадара, отчетни-сте церда, цхьаннЬ кхен цхьаннахьЬ законаГІа тІоаГІоьв йоаца формаш, справкаш, тайптайпара запискаш йолара тенденци. Гой из хІинзе а хетар ба. Нагахьа санна Госприемкага органаш тІа ма хиллара, ишшта товр деш йола цхьа къьастта каста хете, тІаккха из-м Госприемка яц. Сецца бу доагІа хоош бола нах хьаржо беза, хІана аьчча приемка органий гІулаелхаш наьха, коллективаш, бІарччава общества кхела доагІаш да.

Госприемка органашца бахьхитара хьхарика беза шерра политически техниче-ски ихетам бола, грамотни, моральни хинна бьаьина нах.

Уьхьза хьахьна бела паргІини комитетий лоарЬІам. ЬъЬЙЬдаза мичад хІаьта сахетам, хІама довзаш бола бохьлоп Госприемке дІа ца йаьа ду? яха уйла йолаш предприятех цъьаьлера чІагІдарш йолаш хиларх. Цар-м са кулгаш хьубзадерг ма дий тІехьаГІа. Ишшта йола позиции, новкъосташ хулгалло доттаг да ца валар да, хулаш долчун лоарЬІам ткетабабьлар цо.

Юкъара гІулаьх бахьан дог лаьаш бола бохьлоп ший. Госприемка виьала ГІу цхьаьн участке цхьа деталь брак йолаш арабоЬаш, ше вода нига, конструктор, инженер, технолог тІаперадну, производство вІашгІехьЬойкх, кхьа-ьа бохьлоцца цхьана продукце дийкал бахьан къовсаш доаттабу. Гой ишшта доле ГІуьнех ма доаттІара хьалъ-ьдарга наха.

Шерах юхебІисача цхьаь беттан ах беттан Паччахьалкхен приемка предприятийн отраслеш кийчъярах йолча лаьрхІа рубрика телевидением кепайвазон тІеи вай юкъеЬолайлачу бакъьаьхь хет совнах. Цу гІулаьха «Технология дина», толашаГІойча опыт тахк цигара, безаме дувца деза. Хьинаре а тІагІерТта а хьажлийта деза общественни хетар, нах кийчбе беза, хулаш латтачун маІан дІадовзийта деза.

Ас ишшта аргдар: Паччахьалкхен приемка юкъеЬолаьара керттера дош цунга кийдалар да.

Ас аргдар: Паччахьалкхен приемка юкъеЬолаьча керттера дош — из цунна кийчо яр да. Паччахьалкхен приемка юкъеЬолаьларга предприятеш, отраслеш кийчъярга лъьежка гІулаьх а дІагІордга. Дина кийчо йичъа из процесс дикка иЬслигагІа Іоткъьам беш, къьастта бала доаІшш дІагІорЬъя. Вёшта, мича гІорбо уж продукци-м фунагІа да-ле а дІаэнарга аьина хетам, цІенхьатта низъьлаа хІамаш хІца тарлу. Социализма эксплуатаце с йиш ничай вай: социализм йолча хана коллектив халача оттача юторт мичай, цІенхьатта йолча хана фуннагІа дан а де новкъостад ворорга, аьина хет. Моттиге партийни органашш ЦК КПСС Политбюрагтай, бакъ бо балъора хьежка дошаш доаІшш дІадалийта а гІорТартъя.

Хіаьта хила ма хиннайий ишшта моттигаш. Масала, ЮкъеЬолаьлай керда лиин, нердача технологе тІа бакъьаь ший: хІай чийдан нормативаш, нагрузаш, хувцаенний выработка а. Хіаьта халкъьаьда диина болх бабьаь, дерриг ЬъЬаЬстадаьл кабинетаиша.

Социальни, экономически политически доразаІа дарГдоаЦаш паччахьалкхен хьисапе де деза из гІулаьх, даьд алийта а цІа деш, бюрократически а доаІшш. Юкъеьисача цхьаь беттан ах беттан гІулаьха цхьаь беттан доаІшш де деза паргІини комитеташа нахаца бе-ча бахьана тІаерзайта. Бакъда ма хІаман уйла а е, мел аша долда хІама а де. Балха лотамаш дика довзаш да.

Долда хІама да деза хьалъо дакъа доаІшш. Эттара керттера гІулаьх катехха дурургдан. Хіаьта из бустам — продукце Паччахьалкхен приемка — эттара боккхагІа ба. Тіаккха кийчонгара хьадеза-раш а шоаш ъъьастта да. Іердригнена а аз цун тергам тІабожийт, нагахьа санна па да деш хІама дуссе, тІехьаГІа министрашкара а, предприяташ кулгаллочйкара а, партийни организацеи кулгаллошкара а хьадеха тха бокъо кургйлоаш. Хьедехаргда. Из аспект къьастта бакъьаьхь галлочка безаш ба са — организаторски, политически балха. Паччахьалкхен приемка санна дола доккха гІулаьх юкъеЬолаьларга техни-ческий кийчо яра аспект.

Довзаш хила деза: вайнига уьхьза дуьхьа да доал па деш дитар. Па деш дуьхьа дитад. Геттара ЮкъеЬолаьларга техкаг инженерно - технически кадраш а промышленности къьйола боллхоп а юкъьерча боарамга, иЬсиЬлъьча критерешна йолаш ларЬІам. Из дерригга хьанийсде деза, хьадда хьанийсде деза, хІама аьчча бохька, цІенхьатта, кІоарга, бехьтохьаке болх бе деза. Къьйола ницкъ баь вай. Вай цу новкъарга довла йиш ши. Цу новкъа даха деза вай. Хьаьнъалве, гІаьдар, гуш сода, бохьонца бола болх ш.

Хьалха а санна партийни теркам тІабахийта безаш кьаллаца деваш да порядок дисциплинен чІоагІьарга деваш. Порядоки дисциплинен йоацаш цъьаькха хІама дулургдан вайга. Хіаьта цъьаьола йоаца порта бохабу малар а дитад ца хан-новкъашна хІара дийнахьа 200-негара 400 ниловатгара ккачъаьца, нижъ баьб машинво.

Мичаъьа хийхкаЬ из? Яха хаттар отт хьалхашка.

АТП партийни организаци секретара Э. Хаитжанъалова цу машинаца лиие тІа лийнар со а ва, ее коммунист хьларах тарра, из баьлдеш моллагІча янстанцеша гІолларла чаьх а тарлу. Ахь, Коммунистах санна теша а мегаргдар цо дувцачох, цъьаьхьа дувцаш волча эксперту-таре отдела инженерно-технически шек цо боахарс. ТІехьарчо геттара чура вьяьна, ше ва, йоаш, машинаца лийнйар. МалагІ-хох теша вела царех ГІиеи.

Из машин Б. Барахоевеи цун деза лийи гІулаьхаш деш хийхка хилар гучадаьлаш ата хиланзар. Предприяте инженерно - технически болх-ложна деин дагакхоабар тхо цига дьакъача дийнаъьа директора цоашка ьъьнар:«Оаш ахкарна цъьа ХІама къьаруча-доалийте, аз унхаза болх сайтаргбаш цугаь» яха деашш.

Цудухьа цар шоай хур а дир шедар къьйолаларга ГІиеи. Бакъда, хьалха хинна маьрша-ьурна, гаубичин, танкаштга дцъьаларга а ее-нитни а, гаубоьлп а реактивни а артилере цъьоалгІча класса механизированни, цуьца цъьаьна шоаш лела систе-маш, разведкан тІема дола дарен вай ханара системаш.

Бакъда, ракетнин артиллерайсски доаЬъой, бІарччча хьайцача Гермашшарга Нилй тІема вин лакхбеш, СССР Гермашшарга Нилй тІема нин лакхбеш, СССР гІертане а гІертат тІема хьакъьеЬа тІехьина США цъьаьларгта ма хеттара. Советски Союз тІема тІехьарча ергиргача хІана цІанкхьа а хинвиьи герга керда тайпан хьадара нин-цинатор. Из теркал де деаш хинна. Вайнагіхкийтарна Штаташа цийна деш дола ехкеранаш. Из деш кхоачаш дьаь ший а ший союзникий а тешшаме ткхерамзле Іалашъяр динза дергдоаеча гІулахашна. Хіаьта а Советски Союзо, Рейнлюпне Іалъьеча ма хиллара, радиолокацин ма гІулаккаш ду сихдаь герз хьделга содалера, из космосе па дакнхиттарз. Йдерни дунеха пах хІалакбертбола герза ткьидолеп тайпан цІен-дьь да а доахаш, стратегически балапса боарам дукъа хоабара тІаерзайь цъьа-вора юкъера бана а лабораторешкара арахьа - СОИ программагІа зем баккхеи тохкамаш ден а бокъо хургйоаш.

Стратегически герзий а юкъьера гьына йолхача ракетий а дешай хьакъьеЬа барт бьабар. Бакъда, из барт чакх боаккхабалапзар барт беш денхар тІаийдача оагІоашта ПРО режим чІоагІьарга, цу хьалъеЬьа цинна а оагІоно цъьаьтарга дола денхарап тІаоцара наьхъаца уье денхар-раш ткоачилитта ца тугап американски администрацин чІоагІа дуьхьа вларга бахьан долаш. Ше технологически тІехьиларга бІу а бенна, США хІана а доагІоатап е СОИ-га гІолла космически арена милитаризаци а ен Советски Союзал тІема хьъьа-ьъьа тІехьаГІа. Из хургдоаш-дар да.

Тіаккха доагІаш ма дий, адамаш дуккха нах хІалакбертбола герза хкерамаз мукъьадаьрдолап тІеьь къьосам а доаттабеш, цъьаь ханна Советски Союз ший Герзашшара-га Низаш США стратегически тІех хургйоаьча боарам доаттадара йоакхо е ёзаш ахар. Вапиигтонаца на хьачай Советски Союзаьара гІулаккаш гІалатерча хкерамаз ца ишшоеший деладе йиш йоацилара кхетаде. «Цу илюзех этгара хкерамеГІа яр я,—белгалдоаккх М. С. Горбачев,— ткерамеГІа Іоцца мукъьадаьр хиларга безами тІехьъьа-маш иил боацш хиларах тарра тІаоцилара, Тіаккха гой: сихдаь герз хьадарга вай ишш бохабобгача, цъьаь ханна гІолла вай карадуглургдинг, технологеГІа тІехьалтургдаш. Ишшта гІертарах цъьаькха дина хІама круглаш. Ий бакъьа-ьъьа тІема опыто а тІеь чакхбалнаьча тІехьаГІа-тІеь шерий опыто а.

Советски ракетчиьаша а артиллеристаша а хьаллоаш ядерни герз радикальни ишемгІара, хІаьта цуь тІехьа-гІа тІеьдаь, дІаданкарта КПССе-он Советски правительство-тваси льаца ниьъ, цунна разза а бе. Бакъда, хІанзара дунен халлъьатта юкъера хьал тІоагІо чоаІхане хилар ехета а деш, кхьча бІухо-шен экспансиен санна, цар гІагІерта Іомаду шоаех гІиьлеш дІадеге герз. Уьхь цара Ракетни эскареи артиллерен лични составо дІаьхьенар тІема говзала тІема ийча хиларни цай лаьчча боараме доаІшш а ца хана тІема хьанІе-ьъьа тІехьиила, стабильность а паритет а йохае могаргдола керда средствааш хьае гІорТартбзана гарантаи хила еанІга. Ишшта йола гарантаи хила-еза ит шера йолча хана, вешта аьича, ядерни герз кіе-ланделеи дІадоьхьачеи юкъьа-ьъьа оагІоеча цъьаьне цу доаІшш оТличчаьна да.

Совет союзе БІухо массе ха-на кийча ба Варшавски Договора мехний эскарашша цхьа-на Советски Дььхеп, социалистически содружества дер-ригача мехний деза довзо, наш тешшаме лорадара шоай тІема декхар сийленца кхоачаде.

Артиллере маршал
Г. ПЕРЕДЕЛЬСКИЙ.
(АПН).

ЛЕНИНГРАД. Советски жилищи хьалхара истори Нева тІарча городана айхха бувзам болаш да; 1917 цера тІарча городана айхха бувзам болаш да; 1917 цера уьхьза вІашгІехьКаЬ Путиловскни Балтийски заводаш-карча болхлоех хьалхара мичаецийски отрядаш.

Таханарча деношка а безхтоханме дёкхарш кхоачашбу Нева тІарча города мичлце. Из — городе социалистически законности порядоки лорарара тІехьа кьовсам лоатабеча хьалхарча мугІарашка я.

СУРТА ТІА: Ленобтгорисполкома ГУВД экспертно-криминалистически отдела физически лаборатере вонкхагІоша эксперт, милице капитан А. Е. Тарасенко.
И. КУРТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Шоашта товр де мукъабитача...

Уьхь «Іехьъарча хана «Сердало» редакце хоамаш ух Назрановскни автотранспортни предприяте балхх тІа цІенкхаттара элоуторотребителей ши лъьарах: паччахьалкхен автотранспорт шоай доалахьа йолаш санна дуккхача хана пайда ийбеш лелаерах, ца дар дадьд, ахаш шоашта ма-тташ е уьттадеш приписаш ярах, цига семейственность хиларах.

«Сердало» рейдови бригада лъьрхІар уж сигналаш тахна. Бакъда, из ятта гІулаьх хинналлар. АТП директора В. Барахоева цхьа-ьа дича а бокъо ялангар тхо предприяте балха-анализ е. Цо хоедам «Сердало» ларбеш: «Аз шоашта бокъо дургІаьи ков предприяте кох чурдоЬа. Из КПСС райкома пурмийца-мара», аьина. Шо яхача му-кІарал а деш, Барахоева аьларг «КПСС Назрановскни районна хьалхарча секретара-ра нов. А. А. Мякиева установка я цу хьакъеЬьа».

Цул тІеьъаГІа Барахоева ше кулгаллочъара Іанхайкхар-дир цхьаккха таппа документ тхона кара ма кхачийта, аьи-на. Хіаьта шийна ранза ца ишшта цхьа-ьа, тІаккха цо-ларбеш: «Аз шоашта бокъо дургІаьи ков предприятех ца хуьлу

Грозненски швейно-производственни объединение коллектива юкъе яьрхача социалистически яхье хадданза цхьалхалатташ хиларда белгала я барамехь тега мотобористка Евлоева Аза.

Номер 26 йола техническа учулица йистемыскача Хаиз-чул итт шу хьалха ера из предприяте.

Евлоевас тийга барамца цхьаннга - дакъа Хаиз-ла йолаш хилар, цо сагна хьалха-да болх бере массане а пIаккха а брак хургьлар, йоаь объединенеке цхьалехша.

Ше ухъаза болх бечу юкъа дукха а ученицаш хиннаб Азей. Тахан уш хьаннала пIаьхьагаш ба. Цаккха а болх во бьа шоай хьехам-ча пийлилийтаяц цар.

Дика болхло хиларал совгIа Евлоевас хьинарг дакъа-йолаш коллективна юкъарча валоаш хиларна.

Из я объединене профкома член. Хаиз Октябрьа 70 шу дузача пIейга пятилетка шин шера декхар ихьа-чашдара дерриг шиI хьинар айдаь болх беш я къаьхьегама ветеран.

СУРТА ТIА: А. Евлоева, С. АЛИХАНОВА сурт.

МИШТА Ю IАН КИЙЧО

ДОШИ ГIУЛАКХИ ВIАШКАДАГIАЦ

Дiадахача шера гурахьа — Iай болх бара предприятеш кийчьеш хинна яхочамбоаш-цаш, теркал а даь, «1986 — 1987 шерашка гурахьа» — Iай болх бара предприятеш кийчье планаш» оттаяьр «Грозне-фтеоргсинтез» объединене. Цар тIа белгалдаьккхалар гуйра хьагIайогIаш шийла оттача ерригача хана чухь. йайха хургIоллаш технологически установкаш, заводий юкъарча боахама объекташ, нах баха цIенош, социально - культурни быторойи объонташ кийчьеле. Из деш соцкачаят 15—20 процент диларга из кийчо е даьхха дар.

Вай республике йайха ха дiаьлъяна шелал отташ доаьрг 15 октябре. Из ца тIакхочаш шийла хенага кийчьеяна хиъа еэаш яр вай лаккхьа цIераш ньха ерригга гIишцош. Баьхьа, царех духагIъаран - кийчьеш дар. Цхьаьраш дика кийчьенеи ночаш ихочамболлаш кийчьдаьнеи йолаш ена хьаэтгар шийла хь. Из. Наггахь-дара ремонт е еэаш хиннача 32 технологически установкаш 26-на мара ремонт яь ялаьнар, цIавта текущи ремонт — 29-на йир. Из а планал кIезигагIа хул.

Гурахьа-Iай болх бара къьаьста ворга кийчьалар Аслангбек Шерипова цIераIара Грозненски мехкадатта чахкпоазка завод. Ремонт яра планаш ихочамбоаш-цаш, денеи Анисимовех цIераIга заводанна а.

— Тха цехайин къыйола пояразделенеин гурахьа-Iай болх бара кийчьа механически служба, ремонтникий декхар да, — йоаь Лемина цIераIга Грозненски мехкадатта чакхдоаккха завода цхьоалагIга цеха начальникна Ахмадов Лемас, — кIаьта а ремонт сихен дикен чакхъяьр-хиларг дуьйл тха операторашен ремонтникашен шоаш производственни балкех мукъаболча хана дакъа лоацаш хилар цу тIулакха юкъе. Из бакъо долаш ремонт яра планаш ка-нал хьалха кхоъачаше хана ун хилар.

ХIинзе а шетъяниг, кхоана - ломма кхи а шийлагIа хургьа, тIаккха хала хургьа шийлача помещенешна болх бе, нах цамогаш хила болаьргбе, балха тIеэабулларг-ба. Из iатъяргда производственни балха, плани тIаййца декхарш ихочамбоаш-цаш.

Дукъача хьа дена деха да деха объекташтга тIадолла нахьъаш. Из новкъа да болх хийца / дIабаьхара. IогIаш даьна а асфальтIера дIаьъьа а да уж. Уж шера цхьа ремонт еча хана ерригга дIалаьца кхоъаш-хьадар уж. Бакъда, хIинзаь-да цу хьаьхьеха дьа хIама дан. Нахьъаш тоадара эпа техникен материалаш яц, ола механика. Ишта бехка-за вуьл из.

Цехе гурахьа - Iай болх бара кийчо яь ало а, хIинз а долаш да цига цхьадола, тIе-хьа а да тетташ дIадаха деза хоъачамбоашцаран. Цхьаьна-наха тхоинех, шелал чуйоагIа йеъеч корех, наIарех хийца моттигаш йисай. ДогIа е лоа дийлхъа хий а шелал а йоагIарйоацаш дIакъобла еза уж, тохаза дисача кхаш тоха деза.

«Грознефтеоргсинтез» объединене предприятеш гурахьа-Iай болх бара йоахъеш дьава гIулакхех лаьца дувцаш цун керттерча механика Завгородний Владимир Андреевича аьлар:

— Планагlа ремонт е йоагIа тIекха моттигех 72 процент тоаль яьнай тха. Царна юкъе бонкхача йолрхIама да 26 технологически установкана-капитальн ремонти 29 установкана текущи ремонти ль хилар. Къьаьста белгалдаккха деза Iа хоъачамбоаш-цаш моттигашка трубопроводшта ремонт яь хиъар. Ишта дика тоаьлй котелаш - утилизатораш. Iа йокъаьр установкаш.

Ишта доарIама гIулакхаш дьа дале а, цхьайолча предприятеннга гурахьа-Iай болх бара помещеноп кийчьера гIулакх чакхдьалладац, къьаьста Асланбек Шерипова цIераIга Грозненски мехкадатта чакхдоаккха заводе. Цига хIанз а дукха я турбашкара Iн аравола моттигаш. Уж ма хулла сихагIа дIайъьола еза аьнна дIахайтар цу предприятеш администрацера.

Кхы дикагIа дац гурахьа-Iай болх бара наха къьаьсга моттигаш кийчьера гIулакх Анисимова цIераIгех Новогрозненски мехкадатта чакхдоаккха заводе а. Цига планах доагIача балхех 60 процент даран а дьа дьаьнадац. Капитальни ремонт йинаа йисай цига 3 технологически установка, Iай пачпа ремонт юлургьаш. ХIанз Iа къьаьхкача кхехйисача хана уж тоаль па йоахе, из чоагIа Iатъяргда цу предприятеш производственни гIулакха.

Ухъаза хьолахдеш доагIа объединене болхлой чубаха-фуссаш йоахъьар а. Масала, Ленина цIераIга завода болхлой чубаха-ца цIеной тховнаш къовлача 810 квадратни метр аьшн тIатоха деъача мотгигаша хIанзала-да тIатехар 320 квадранти метр мара дац. Къьаьста кхы а заIагIа да Анисимова цIераIга завода болхлой чубаха-ца цIеной тховнаш тоадара гIулакх. Планагlа 430 квадратни метр аьшк тоха деъача 100 квадратни метр мара тех-халаш.

Кхы толашагIа дац хьал цIенош чура тоадеча, Iни хийи доагIа турбаш тоаеча, кьыччаьха а. Ерриге объединенни къьийдача чуи болхлой чубаха-ца цIеной гурахьа-Iай хьал тоадара йола деш ремонт 70 процент мара чакхъьлиначи, вешта аьлча, ремонт е еэаш хиннача 600 цIенех 465 ца мара тоадьадац. Тоадаза дисача цIеношка хIанз а тIехь хийи йиш йоагIа турбаш тоалнна я, кхыдола дика еза уж, тохаза дисача кхаш тоха деза.

«Грознефтеоргсинтез» объединене предприятеш гурахьа-Iай болх бара йоахъеш дьава гIулакхех лаьца дувцаш цун керттерча механика Завгородний Владимир Андреевича аьлар:

— Планагlа ремонт е йоагIа тIекха моттигех 72 процент тоаль яьнай тха. Царна юкъе бонкхача йолрхIама да 26 технологически установкана-капитальн ремонти 29 установкана текущи ремонти ль хилар. Къьаьста белгалдаккха деза Iа хоъачамбоаш-цаш моттигашка трубопроводшта ремонт яь хиъар. Ишта дика тоаьлй котелаш - утилизатораш. Iа йокъаьр установкаш.

Ишта доарIама гIулакхаш дьа дале а, цхьайолча предприятеннга гурахьа-Iай болх бара помещеноп кийчьера гIулакх чакхдьалладац, къьаьста Асланбек Шерипова цIераIга Грозненски мехкадатта чакхдоаккха заводе. Цига хIанз а дукха я турбашкара Iн аравола моттигаш. Уж ма хулла сихагIа дIайъьола еза аьнна дIахайтар цу предприятеш администрацера.

Кхы дикагIа дац гурахьа-Iай болх бара наха къьаьсга моттигаш кийчьера гIулакх Анисимова цIераIгех Новогрозненски мехкадатта чакхдоаккха заводе а. Цига планах доагIача балхех 60 процент даран а дьа дьаьнадац. Капитальни ремонт йинаа йисай цига 3 технологически установка, Iай пачпа ремонт юлургьаш. ХIанз Iа къьаьхкача кхехйисача хана уж тоаль па йоахе, из чоагIа Iатъяргда цу предприятеш производственни гIулакха.

Ухъаза хьолахдеш доагIа объединене болхлой чубаха-фуссаш йоахъьар а. Масала, Ленина цIераIга завода болхлой чубаха-ца цIеной тховнаш къовлача 810 квадратни метр аьшн тIатоха деъача мотгигаша хIанзала-да тIатехар 320 квадранти метр мара дац. Къьаьста кхы а заIагIа да Анисимова цIераIга завода болхлой чубаха-ца цIеной тховнаш тоадара гIулакх. Планагlа 430 квадратни метр аьшк тоха деъача 100 квадратни метр мара техал

М. В. Ломоносов ваъча дийнахьа денз 275 шу дузаш

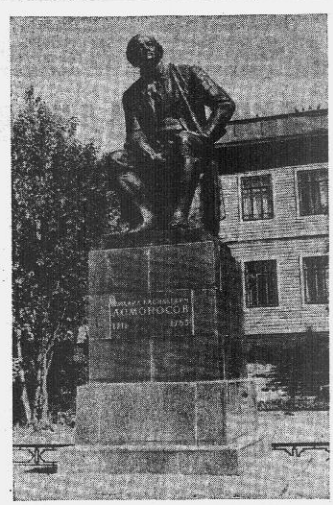

СУРТА ТIА: Ломоносов яхача юрта М. В. Ломоносов-ца оттадь памятник.
ТАСС фотохроника.

Архангельски Къулбаседе вешаш дагахьоаб ух1х шера ваз 275 шу дузуш вешал дийнахь сийлахь-вокха мехкан М. В. Ломоносов. Цунна Архангельске а Ломоносово яхача юрта а памятникаш оттадеш. Цlи хезача поморан цlера гlа улицаш, деша заведенеш я. Хlара шера Архангельске чаьхlах «Ломоносовски чтения» яха Ерриномозин lилман-практически конференци, цига Къулбаседе lомаара, **к е р а г з а р а,** **с о ц i а л ь н о - э к о** номически деrlахьувлаш проблемаш ювл.

Этгара хьалхарча российски академика кобалей лелор кийчлуш да цун мехнахой. Тоаеш латт из вах Ломоносово яха юрт (хьалха хинна Денисовка. Реконструкци а еш латт сийлахь lилманхоyун естественнонаучески, художественна, поэта, филологех долча фундаментальни вклозний lиш хезача эрсий метта lилман грамматикий автора, историка, дайиесха просвещени хьакъоба. lилмен теория lеш деrlахьулара тlехьа къовсам лоаттабахьан гlулакхаш шера да дlаоlа хетаделлар ювлаш. историко-мемориальни музейна.

Школьни реформа — массане юкъара гlулакх

КЪАХЬЕГА lОМАБУ

Дика тlехьк ихуыш латт ух1х яхаш, чоагlа рыза ба «Октябрь 40 шу» яхача совхоза тхьалъеачкой 1968 юртарча № 1 йолча юкъерча школа девзаш дешаш бола кlанкашан йиlигаш.

Хьалхарча шерашка, совхозана сотабаш договоран шин гентара тlа доакъара лаьрхlа йоза свежлаш кхеа а lаьдала уж дlачулла а еза бар дешархоь. Хlаьта уж шера тlа lаьдала цар дlачубелар гlке гентара тlа ихебь къьхькъам.

Цу коллективана дешархоь гlулакхаш брига дина брига дира Ешкуров Лахана йоах:

— Шоашта хьаховадаьлча лаьттан тlа дика болх бабб 25 ух1х шера школьникашна. Пла- нан хlара гентара тlара 25 тонн доакъара свежла чуа еавча, цар тиъаь итт-итт тонн кlенкlа.

Болх дина гlа дlаьхоьш а дисциплинна дина гlа болх а бар классин кулгалко Х. Ауш ена йола 9б классера дешархоь.

Дешархоьта хьалхаяка къамъал деш Социалистически Къьхьегама Турпал, хьаяклаш дедаеча бригада бригадира Колзоев Бахьвудинан, тохара М. Юсупова, тlема а къьхьегама а ветерана Х. Арчакова, къьчар дукха дийнар кlанкаша а янигаша а совхоза мел гlо ду, тlахьийдар кхы а динагlа къьхьега, ух1х шера ширча карагlдаьн научох баркал а аьлар.

— Школера цlа хьоа мероприяти дlайодаш тха, совхозо динагlбола къьхьегамгой жизь болаш, — йоах школа завуча К. Долгиеваг. — Къьхьега баркал ала лоаррдар сона совхоза директора Беков Мурада. Чоагlа йоа- кхо ю цо тха школа. Ухказа болх бе из хьожанича гlоне, дешархоьта дlайха даа хlама кул. Спортзал а, дешархоь цо, дукха оборудовани ийцаш, школьнашкаа автогlулаех Юмалергдолан ГАЗ-53 яха машина епша.

Хlанзалца дешархоь бригадо кхеешш хиннар доакъара лаьрхlа йола свежла яр. Тlадоагlача шера хьо бер гlоне бевзам да морковка, кабуц, нарсаш, хохаш, кхыйола хlамаш кхее. Цу гlулакха лаьрхlа совхозаца договор оттаде ваlад ль1 цар. Бокхьаздар ваьча, из нийса а да. Тайп-тайпара хlамаш бераша дукхагlа безам тlабодаш, кlеязагlа кlаьдлуш кхеергьа. Массаза а цаl деш дела бергий сатем а хилац.

Цlдухьа чоагlа лоархlаме да бераша бодх бе тайп-тайпара хlамаш тlайола хлаш хилийтер.

— Да Дерриге а ухказа дина да аьлча, нийса хургдацар,— йоах дlаоа Долгиевас. — Бераш кхаппа дlакхувлаш йода машинаш хлинхьа хьа ца йоагlаш тlехьаюшаш дукха моттигаш нийслора, цуа совгlа, бераш дlа-ъка кхуьда йинш болаш нийтьа ца дlаг- моттигаш а. Доглех, малхах лачкъа моттиг ашар, мукъа ча хана волебола, дуттуж лах е кныч ловзар вlашт1ехьдьакхха хlама дацар. Йоаяхо хиннаяаре, бераша кхы а хьнаре1а кхъьхегарг- дар.

Тlадоагlача шера уж кхоа- чамбобаяаш доцуш вlашт1ехьбакхха безам школьни производственни бригада къьхьегам.

К. МАРЗИЕВ,
хьехархо.

Керда книжка

Ахархой революционни боламах

Краснодаре арадьяннад «1905—07 шераша революцlоннча хана Къулбаседа - Кавказе хинна ахархой болаш яха В. А. Трехбратска книжка. Цига революцlена хетадь хьалхарlа аразаийнна хинчача балхашта тадоацаш, духхь материалаш дlаъльаш, дика уж йоаяхаш, цу хана вай крае лаьтта ъьал яъаман районаштен, социальни группаштен дийкъа лоаццаг, йоаяш йола тlехьашкаъа яьяна хаъ- ъьаьдуш из книжка.

Духхь материалаш и цу тlа Нохч - Пlалгlайчеяаъ дьяца дуъцаш а.

Кхаь дьакъаъ дагт из болх. Цуъ хьалхарча дакъа цlи я: «Къулбаседа Кавказерча ахархой революционни болама социально - экономически политически лардаш». Цу тlа автора кlоаргга доаяхаргани дешнаш буржуазно-демократически яъаъхара революцlоннча башхонаш.

Вай республика читателий теръам тlаоъаш хургьа уъ тlара, хьанга мел лаьтта хинъад дувцаш йола цифраш.

1905 шера крае лаьттача классонн къовсама хетадь да цlоаллагlдора, йоаяш. Цу хана юртаяца лаьтта революцlоннни болам дика хьаьхоьц цо. Нагахьа сана августа — сентябре яь болаш гетгара лаьгlбенна хиннабале, тlехьаrlа яъ айлу. Иштта, октябре 56 выступлени из ахархошца, ноябре — 345, декабре — 343. Ахархой болама кхы цхьаъ- ъьаьдуш ма цхьаъ- ъьаьдуш ма цхьаъ- ъьаьдуш ма